

Suvi Kehälinna, seniorityön asiantuntija, Seta ry

# Näkökulmia sukupuoli- ja/tai seksuaalivähemmistössä vanhenemiseen

---

10.11.2021 – Kasvun ja vanhenemisen tutkijat ry:n webinaari



SUKUPOOLEN  
MONINAISUUDEN  
OSAAMISKESKUS

# Sisältö

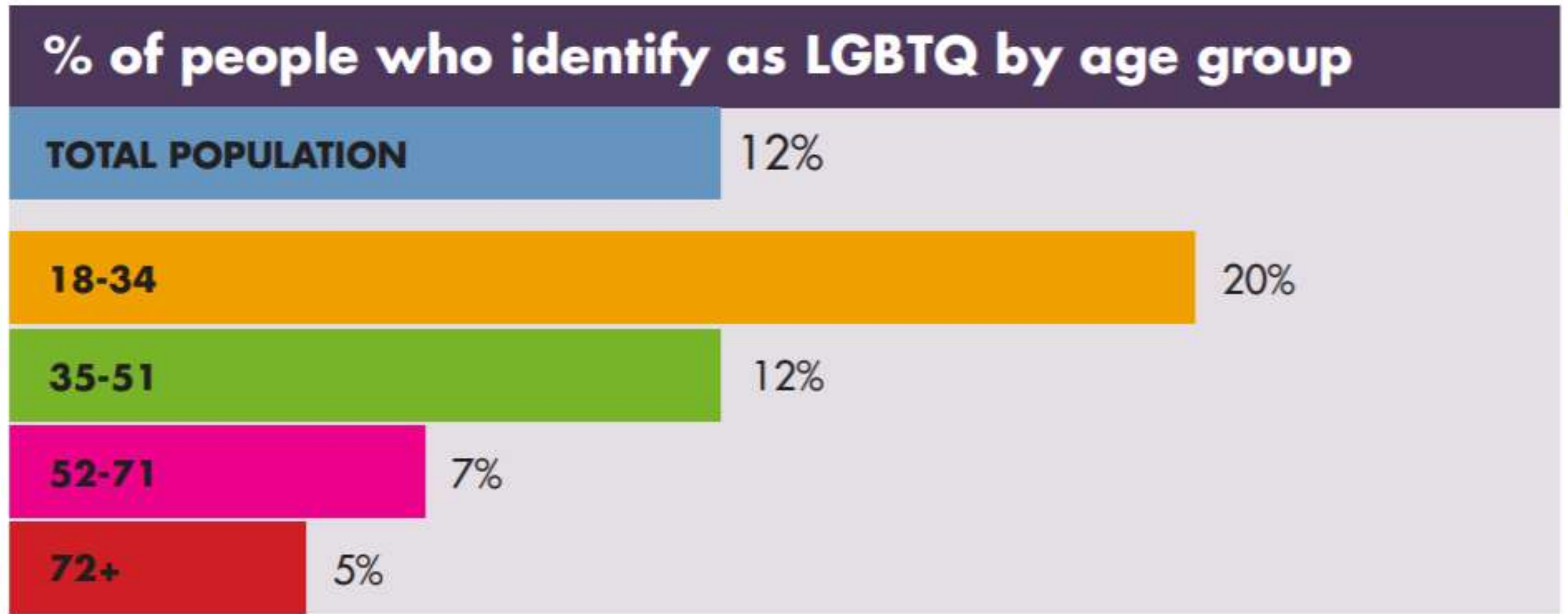
1. Keitä ovat sateenkaariseniorit? Mitä tiedämme?
2. Haasteet palvelujärjestelmässä ja tutkimuskirjallisuudessa
3. Miten huomioida sateenkaariseniorit paremmin niin tutkimuksessa kuin käytännön työssä?

# Keitä ovat sateenkaariseniorit?

- Sukupuoli- ja/tai seksuaalivähemmistöihin kuuluvat yli 50-vuotiaat henkilöt
- Koko väestöstä arviolta noin 4-10+ prosenttia kuuluu sukupuoli- ja/tai seksuaalivähemmistöihin, sateenkaarisenioreiden määrä?
  - Jos neljä prosenttia yli 65-vuotiaista olisi sateenkaarevia, se tarkoittaisi arviolta 49 200 henkilöä – missä he ovat ja kuinka tavoittaa heidät?



# Sateenkaari-ihmiset ikäryhmittäin (USA)





# Sateenkaarisenioreiden kohtaamia haasteita

- Syrjintä ja palveluiden välttely syrjinnän pelossa
- Vähemmistöstressi ja sisäistetty itsesyrjintä
- Yksinäisyys
- Valtaväestöä suurempi itsemurhariski sekä enemmän päihteiden väärinkäyttöä

# Haasteita palvelujärjestelmässä ja tutkimuskirjallisuudessa

- Näkymättömyys
  - Syitä näkymättömyyden taustalla? Rakenteelliset tekijät (esim. sukupuolitetut tilat), sivuuttaminen, puhumattomuus, tiedon puute, historialliset olot, normit
- Ammattilaisten valmiudet kohdata sateenkaarisenioreita
  - Vahva normatiivisuus, ”kohtaan kaikki samalla tavalla”, sateenkaari-ihmisten seksualisointi
- Haasteita tutkimuksessa
  - Pidetäänkö aihetta epärelevanttina, koska sateenkaarisenioreita on niin vähän? Ei voi olla peruste yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmasta!
  - Senioreiden tavoittamisen haasteet: ketä etsimme ja millaista kieltä käytämme?
  - Haasteet intersektionaalisesta näkökulmasta

# Miten huomioida sateenkaariseniorit paremmin? Miksi tehdä tutkimusta sateenkaarisenioreista?

- Ammattilaisille ja opiskelijoille tietoa ja koulutusta (pakollisena osana opintoja): Yhdenvertaisuuslainsäädäntö, vanhuspalvelulaki ja ammattietiikka myös edellyttävät osaamista
- Houkutteleva tutkimuskohde: aiempaa tutkimusta niukasti Suomesta, uutta tietoa on helppo tuottaa
- Tutkimuksella voi olla lopulta suurikin vaikuttavuus → erittäin haavoittuvassa asemassa oleva ryhmä
- Valmiita viitekehyksiä, joiden puitteissa voi tutkia: esim. vähemmistöstressi
- Myös pitkittäistutkimusta tarvittaisiin: seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolen moninaisuus kehittyy elämän aikana, miten vaikuttaa mm. terveyteen ja hyvinvointiin ikääntyessä?

- Ikääntyneet eivät ole homogeeninen ryhmä, tutkimusta tarvitaan myös vähemmistöjen kohtaamista haasteita, tarpeista, voimavaroista!
- Jos kiinnostus heräsi, olemme mielellämme apuna mm. kohderyhmän tavoittamisessa! Ota yhteyttä: [tiedottaja@seta.fi](mailto:tiedottaja@seta.fi)





# Kiitos!



Sateenkaarisenioreiden etäpikkujoulut, joulukuu 2020



SUKUPUOLEN  
MONINAISUUDEN  
OSAAMISKESKUS

# Lisätietoa

## Seta

- <https://seniorit.seta.fi>
- [www.seta.fi](http://www.seta.fi)

## Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus

- [www.sukupuolenosaamiskeskus.fi](http://www.sukupuolenosaamiskeskus.fi)

## Sateenkaariseniorit ry – uusi yhdistys!

- [sateenkaariseniorit@gmail.com](mailto:sateenkaariseniorit@gmail.com)
- Verkkosivut tulossa, lisätietoa Setan seniorit Facebook-sivun kautta

## Haluaisin pystyä kertomaan – Sateenkaariseniorit ikääntyneille suunnattujen palveluiden asiakkaina

- Julkaisun pdf-versio ladattavissa verkkosivuilta <https://seta.fi/palvelut/materiaalitilaus/>
- Video katsottavissa Setan Youtube-kanavalla SetaFinland



# Lisäluettavaa ja lähteitä

- *Ikäihmisten moninaisuus näkyväksi. Selvitys vähemmistöihin kuuluvien ikääntyneiden henkilöiden kokemasta syrjinnästä sosiaali- ja terveystalvissa.* Törmä, Huotari, Tuokkola, Pitkänen, 2014.
- *Moninaisuus ja yhdenvertaisuus. Opas vanhusneuvostoille.* Rönkkö, 2019.
- *Tilaa moninaisuudelle! Opas seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen yhdenvertaisuuden edistämiseen.* Venesmäki, Karvinen, 2019.
- *Koko ajan jännittyneenä. Moniperusteinen syrjintä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien kokemana.* Lepola, 2018.
- Flatt, Jason D, Ethan C Cicero, Krystal R Kittle, and Mark Brennan-Ing. "Recommendations for Advancing Research With Sexual and Gender Minority Older Adults." *The Journals of Gerontology. Series B, Psychological Sciences and Social Sciences* (2021): The Journals of Gerontology. Series B, Psychological Sciences and Social Sciences, 2021-07-03. Web.
- Kim, Hyun-Jun & Fredriksen-Goldsen, Karen I. *Living Arrangement and Loneliness Among Lesbian, Gay, and Bisexual Older Adults.* 2014.
- Kuyper, Lisette, & Fokkema, Tineke. *Loneliness Among Older Lesbian, Gay, and Bisexual Adults: The Role of Minority Stress.* 2009.
- Kuyper, Lisette, & Fokkema, Tineke. *The Relation Between Social Embeddedness and Loneliness among Older Lesbian, Gay, and Bisexual Adults in the Netherlands.* 2007.
- Hughes, Mark. *Loneliness and social support among lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex people aged 50 and over.* 2015.
- Harley, Debra A. & Teaster, Pamela B. *Handbook of LGBT Elders. An Interdisciplinary Approach to Principles, Practices, and Policies.* 2016.
- Jalava, Jenni. *Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen toiveet ja tarpeet yhdenvertaiseen vanhuuteen.* 2013.
- Euroopan union perusoikeusvirasto, FRA. *A long way to go for LGBTI equality.* 2020.
- GLAAD, 2017. [https://www.glaad.org/files/aa/2017\\_GLAAD\\_Accelerating\\_Acceptance.pdf](https://www.glaad.org/files/aa/2017_GLAAD_Accelerating_Acceptance.pdf)